

Международна научна конференция Crossing Borders: Rethinking the Humanities Across Disciplines

International Conference *Crossing Borders: Rethinking the Humanities Across Disciplines*

Светлана Стойчева-Андерсон

Национална академия за театрално и филмово изкуство (НАТФИЗ)
(България)

Svetlana Stoycheva-Anderson

National Academy for Theatre and Film Art (Bulgaria)

В началото на декември 2022 г. в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се проведе международна научна конференция на тема *Crossing Borders: Rethinking the Humanities Across Disciplines*. Идеята на конференцията беше да обедини научните интереси на изследователи от различни области на хуманитаристиката и да обърне по-задълбочено внимание на промените, предизвикани от все по-обхватното дигитализиране на човешкия живот. Конференцията продължи от 2 до 4 декември като в четирнадесетте панела взеха участие над 60 учени от Европа, Азия и Африка.

Допълнителен фокус на конференцията бе отбелязването на приноса на проф. Мадлен Данова за развитието на трансграничните и интердисциплинарните изследвания във Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

В рамките на конференцията бяха представени четири пленарни доклада. След въвеждащите думи на доц. Александра Главанакова, ръководител на катедра „Англистика и американистика“, проф. Людмила Костова от Велико-търновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ откри работните заседания с доклад на тема *Re-Inventing Bulgarian Gothic in Another Language? Gothic-*

Inflected Fiction by Bulgarian Expatriates Writing in English, фокусиран върху творчеството на двама български писатели, които пишат на английски – Капка Касабова и Мирослав Пенков. Два от техните романи, Reconnaissance (1999) и Stork Mountain (2016), бяха анализирани през призмата на т.нар. „травматична готика“ (Роджър Луккхъст). Размислите са върху съдбата на дълбоко травмираните и объркани герои, които трябва да се справят с бремето на полумитологизираното тревожно минало на страната си и на собствените си семейни истории. Освен като проявления на пословично трансгресивния готически жанр, двете произведения бяха разгледани и като коментари на предишни произведения на миграционната литература от „местни“ англофонски писатели.

Вторият пленарен доклад на тема From Revolution to Revolt: Borders of (In) Humanization in Kristeva's Theory беше изнесен от проф. Миглена Николчина от Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В него беше обстойно анализиран концептуалният апарат на Юлия Кръстева през схващането на Фройд за „психическата революция на материята“ предвид ранния подход на Кръстева към авангардната поезия (революция) и по-късния ѝ подход към романа (бунт). Проф. Николчина подчерта приемствеността между по-ранните и по-късните концепции на Кръстева, която приемственост има значение за правилното разбиране на нейната теория.

В третия пленарен доклад на тема Crossing Boundaries in Canadian Immigrant Literature проф. Янош Кенереш от университета „Йотвьош Лоранд“, Будапеща, също се поставиха въпроси, свързани с преминаването на границите, но в контекста на канадската имигрантска литература. Тук фокусът бе върху произведенията на Тамаш Добози, второ поколение унгарско-канадски писател. Пресичането на границата присъства в творчеството на автора по много начини, засягащи проблеми, свързани с идентичността – героите достигат до състояние на „междинност“, разкъсвани между старата и новата си родина. Опитът да разкрият миналото на семейството си се оказва трудно осъществим, тъй като търсенето в крайна сметка довежда до потъване в мистерии и догадки.

Четвъртият пленарен доклад, What the Literary Canon of the Future Will Look Like: The Question of Political Correctness, представен от проф. Амелия Личева от СУ „Св. Климент Охридски“, постави актуалния проблем за днешната нужда от т.нар. политическа коректност – понятието, лансирано от западните университети в края на миналото столетие. Въпросът е до каква степен политическата коректност може да бъде справедлив инструмент за влияние и промяна на институционализирания канон.

Представените през трите дни на конференцията доклади показаха голямото разнообразие в търсенията на съвременното филологическо познание. Част от тях, включени в панела „Спекулативна художествена литература“,

бяха насочени към развитието на нови практики на четене и анализиране на литературните текстове в дигиталната епоха (докладът на доц. Александра Главанакова, СУ „Св. Климент Охридски“, на тема *Re/Visions: Literary Boundaries in the Digital Age*); към прекрочването на границите между утопична и социална литература и изграждането на нов вид дискурс, наречен *eutopian* (докладът на д-р Веселин Будаков, СУ „Св. Климент Охридски“, на тема *Social Theory and the Political Imaginary*); към дефинирането на „сиви зони“ на писане и живеене (докладът на д-р Галина Аврамова, СУ „Св. Климент Охридски“, *Living in the Grey Zone: War and the Crossing of Borders in Kurt Vonnegut's Slaughterhouse-5 and Andrey Kurkov's Grey Bees*); към преизглеждане на жанра на научната фантастика като граничен начин на живот (докладът на д-р Александър Попов, СУ „Св. Климент Охридски“, *Science Fiction as a Mode of Inhabiting Boundaries*); и към теоретизиране на самата концепция за граничност в доклада на д-р Константин Георгиев (БАН) *Institutional Borders: A Disciplined Approach to Interdisciplinarity*.

Идеята за граничност и нейните метаморфози беше във фокуса и на панела „Лингвистични граници“. В доклада на тема *The Epistemological Project of Linguistics* на проф. Александра Багашева (СУ „Св. Климент Охридски“) беше предложен нов поглед към изучаването на езика през възникващата дисоциация между теорията и нейното епистемологично приложение при преодоляването на лингвистичните граници. Въпросите на граничността в езикознанието бяха повдигнати и в доклада на Георги Георгиев (СУ „Св. Климент Охридски“) *Boundaries and their Impact. Addressing the Purportedly Marginal Status of Vocatives*, в доклада на д-р Пламен Цветков (СУ „Св. Климент Охридски“) и Ева Майер (Университет „Хумболт“, Берлин) *Coherence Relations in GFL Lessons: A Case Study*, както и в доклада на доц. Нозимжон Атабоев (Държавен университет, Бухара) *Writer's Style in Using Words: Development of Frequency Dictionaries of Literary Works in the Uzbek Language Based on Corpus Analysis*.

Размиването на границите на познанието и хибридизацията на полетата на изследване бяха обект на обсъждане и в другите панели на конференцията. В панела „Сравнителна литература и превод“ бяха включени докладът на доц. Мария Пипева (СУ „Св. Климент Охридски“) *Cruel Nostalgia in Ali Smith's Autumn and Georgi Gospodinov's Time Shelter*, на Теодора Цимпоки (Национален и Каподистрийски университет, Атина) *Migration, Ekphrasis and Boundary Crossing*, на Адина Чигуреану (Университет „Овидий“, Констанца, Румъния) *Transcending Boundaries: Literature, Geocriticism and Future Perspectives* и на Трейси Спийд (СУ „Св. Климент Охридски“) *Translating Transgression: Transferring Garth Greenwell's "Bulgarian" Novel into Bulgarian*.

Проблематиката продължава да се развива в панелите „Идентичност, религия, тотемизъм“, „Теория, литература и култура“, „Литературни тексто-

ве и паратекстове“, „Политика и култура“. Тук бяха изнесени доклади като Exploring Our Identity на Дилафруз Ходжаева (Държавен университет, Бухара); Totemism and Hegemonic Masculinity: Ritual as Framework of Gender Politics and Identity Construction in Okwaibe Performance of Uburu, Ebonyi State, Nigeria на Чукву Романус Нуома и Ифеома Франциска Нуома (Федерален университет „Алекс Екуеме“, Нигерия); Uzbek “Ma’naviyat” and American “Spirituality”: Social Understanding and Religious Belief на Мехринигор Ахмедова (Държавен университет, Бухара); Peculiar Features of Comedy Genre in Contemporary Uzbek Literature: Utkir Khashimov’s Works на Лола Джалилова (Държавен университет, Бухара); The Limits of Philological Reading: Observations on the Internal Boundaries in the Humanities на д-р Иван Попов (СУ „Св. Климент Охридски“); Hypotheses, Networks and Boundaries in Comparative Literature на проф. Румяна Станчева (СУ „Св. Климент Охридски“); The Evolution and Interaction of Sign Systems in the Semiosphere на проф. Милена Попова (СУ „Св. Климент Охридски“); Digital Humanities and Literary Studies: Shared Spaces на проф. Ренета Божанкова (СУ „Св. Климент Охридски“); Reading Contextual Change: Prefaces to American Poetry Collections in Bulgarian Translation на д-р Милена Кацарска (ПУ); Culture Through Transtextuality: Decoding Laila Lalami’s Implications In *The Moor’s Account* на Феруза Хаджиева (Държавен университет, Бухара); Thresholds and Windows: Crossing at the Point of Paratext на д-р Ангел Игов (СУ „Св. Климент Охридски“); Negotiating Boundaries: Towards a Post-National Imaginary in Times of Globalization на Нужа Баба (Университет Лайден); Beyond the Nation-State: Contributions Towards Transnational Research Foci на Йонас Наббе (Университет Болоня) и Disinformation and the Multidisciplinary Effort Needed to Understand and Counter It на д-р Георги Няголов (НБУ).

Докладите от панела „Литературни изследвания“ най-добре представиха голямото разнообразие от теми и ракурси на изследване на съвременните български литературоведи: от проблемите на изграждането на образа на аза и на другия, на чужденеца – изобщо на „приключенията“ на идентичността в съвременната литература в доклада на проф. Магдалена Панайотова (ЮЗУ) *The Taming of the Panther: Secret/Deadly Identities in the Novel Les Échelles Du Levant* of Amin Maalouf, през размиването на жанровите граници в литературата на саморефлексията в доклада на проф. Яна Андреева (СУ „Св. Климент Охридски“) *The Diary and Dialogue Without Borders – Literary Reception of Virgilio Ferreira’s A Current Account in Writer’s Diaries in Portugal*, през проблемите на индийската диаспора в САЩ с усещането за „лутаща се“ идентичност на „преведените хора“ (Салман Рушди) в доклада на проф. Милена Братоева (СУ „Св. Климент Охридски“) *Simultaneously here and there: The Topic of "Translated Men" in Jhumpa Lahiri’s Novel The Namesake* до езика на масовата пропаган-

да в доклада на проф. Светлана Стойчева (НАТФИЗ) *The Language of Mass Propaganda in Bulgarian and American Newsreels During the Cold War* – всички тези доклади правят опит да обговорят състоянието на флуидност и непрекъснато прекрещаване на границите в съвременната култура.

Няколко от панелите, „Америка и отвъд“, „Английската литература и отвъд“ и „Викторианската литература и британския модернизъм“, бяха посветени на проблемите на хибридикация и на преназначаването на разделителните линии между британската и северноамериканската литература. Тук бяха включени докладът на Анти Клей (Университет „Фридрих-Александър“, Нюрнберг) *Death Becomes Us: Contemporary Us-American Narratives of the End of Life*; на Орзигюз Ганиев (Държавен университет, Бухара) *Psychological Conflict of the Main Character in The Winter of our Discontent* by John Steinbeck; на Луиз Менди (Университет „Шейх Анта Диоп“, Дакар, Сенегал) *Crossing Borders: Some Human Rights Concerns in African and American Literary Imagination*; на Александър Костов (СУ „Св. Климент Охридски“) *The Tuning of Generational Identity in Alistair Macleod’s “The Tuning of Perfection”* (1984); на Гулбахор Назарова (Държавен университет, Бухара) *The Interpretation of the Mythological Image of the Fairy in the Works of Alisher Navoy and William Shakespeare*; на Лорейн Насър (Университета на Тел Авив, Израел) *The Pursuit of Knowledge*; на Райна Росенова (СУ „Св. Климент Охридски“) *Exploding the Boundaries Between Actual and Virtual in Ann Radcliffe’s A Sicilian Romance* (1790); на Чи Сум Гарфийлд Лау (Хонконг Метрополитън Юнивърсити) *The Dichotomous Boundary of Home and Abroad: Conrad’s Modernist World and Ha Jin’s Contemporary Context*; на Кирил Хаджикосев (СУ „Св. Климент Охридски“) *Some Semioethical Questions Concerning Literary Modernism: James Joyce’s Ulysses And Djuna Barnes’s Nightwood*; на Джонатън Маккрийди (СУ „Св. Климент Охридски“) *Earwicker Derangement Syndrome: An Age of Post-Truth Reading of Finnegans Fake!* и на Рудолф Сарди (Южен средиземноморски университет, Тунис) *Aesthetic Border Crossing in the Works of Vladimir Nabokov and Virginia Woolf*. Някои от тях предизвикаха оживени дискусии по въпросите на жанровото, хронологичното и националното самоопределяне на литературните произведения и опитите на литературните критици и историци да излязат извън каноничните рамки.

Подобно на литературоведските панели, в двата панела, посветени на преподаването на чужди езици и езиковите аспекти на изучаването на чужди езици, беше обърнато специално внимание на преосмислянето на класическите методи на обучение и учене и влиянието на дигиталните технологии. В доклада на проф. Данаил Данов (СУ „Св. Климент Охридски“) *The Role of the Teacher in Increasing the Effectiveness of the Multicultural Classroom*

and Intercultural Communication, в този на Мария Кръстева (Университет „Гоце Делчев“, Щип) Methodology, Curricula and Digital Aspects of Studying the Humanities, на Майкъл Смит (Американски университет, Армения) The Simulacrum Classroom: Composition Classes as a Representation of Themselves, на Елефтериос Пандис и Ангелики Спиропулу (Пелопонески университет, Гърция) Teachers' Views and Attitudes about European Identity and European Dimension Through the Perspective of Teaching European Literature in Primary Education и на Екатерина Дима и Елефтериос Пандис (Пелопонески университет, Гърция) Developing the Problem-Solving Capacity of Primary School Pupils Through Literature Teaching and Innovative Techniques of Drama in Education в центъра на обсъжданията бяха начините, по които могат да се развиват езиковите умения през XXI век. В панела „Език, образование и обучение“ бяха повдигнати генерални въпроси, свързани с университетското преподаване (и не само): в доклада на доц. Георги Жечев (СУ „Св. Климент Охридски“) Why a Course about Creole Languages in a University Program of African Studies?, на доц. Жана Кръстева (СУ „Св. Климент Охридски“) и доц. Маргарита Руски (СУ) Teaching of Legal French in Bulgaria: The Experience of Sofia University “St. Kliment Ohridski”, на д-р Ирена Димова (СУ), Crossing the Boundaries of Traditional Pedagogical Practices in the Teaching of English as an International Language, на проф. Ирена Василева (НБУ) Crossing the Digital Boundaries in the Social Sciences и Condition the Dynamic Character of Lexical Borrowing? на Невена Алексиева (СУ „Св. Климент Охридски“) How Does Crossing Language Boundaries.

Заклучителният доклад на конференцията беше изнесен от проф. Мадлен Данова (СУ „Св. Климент Охридски“). След като благодари на всички участници, приятели и колеги за стимулиращата атмосфера, в която са работили през годините и тази на конференцията, тя представи доклада си на тема ‘Border Gnosis’: The Ethnic Occult in M. G. Vassanji’s *The Magic Of Saida*. На базата на идеята за „граничното познание“, разработена от Уолтър Миноло, която той дефинира в пряка връзка с концепцията на Валентин Мудимбе за „африканско познание“, тя предложи анализ на романа на канадския писател от индийски произход, роден в Танзания, Васанджи. Идеята за „гранично познание“ беше свързана със специфичния културен дискурс на „етнически окултното“, който според авторката изгражда нов модел на комуникация и спомага за изграждането на нови локации на аза, дефинирани като диаспорни глокалности, превърнали се в неотменна част от съвременния ни живот.

Като част от програмата на конференцията беше организирано и литературно четене на един от последните разкази на проф. Боян Биолчев, „Покрай отвъдното“ (2022), на откъс от превода на английски на романа му „Преселение“, дело на Трейси Спийд, и на поетични творби на Мила Вълкова.

Без съмнение международната конференция *Crossing Boundaries: Rethinking the Humanities Across Disciplines* успя да предизвика оживени дебати по едни от най-интересните теми в съвременното езиковедие, литературоведие и чуждоезиковото обучение; очерта нови посоки за развитие на филологическото познание и хуманитаристиката отвъд жанровете, времевите и националните граници; предложи нови подходи към културните явления в опита да се вникне в непрекъснато променящия се глобализиран и едновременно партикуляризиран съвременен свят.

Проф. д-р Светлана Стойчева-Андерсон

s.stoicheva@natfiz.bg

Национална академия за театрално
и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов“
ул. „Георги С. Раковски“ 108А, София 1000
България

Prof. Svetlana Stoicheva-Anderson, PhD

s.stoicheva@natfiz.bg

National Academy of Theatre and Film Art “Kr. Sarafov”
108A Georgi S. Rakovski Str., Sofia 1000
Bulgaria